

Ձիթհանքով

Վարչական ղեկավար՝ Ռոստամ Բալարեկյան

Հեռ 094 41 57 41

Մակերես՝ 34.2կմ²

Բնակչություն՝ 1446

dzithanqov.shirak@mta.gov.am

Ըստ տոհմագրական տվյալների՝ Ձիթհանքով գյուղը հիմնադրել է 1793-1795 թվականներին Արևմտյան Հայաստանի Ալաշկերտի, Բասենի և Կարսի գավառներից գաղթած ընտանիքների կողմից: 1918թ. գյուղում բնակություն են հաստատել 70 գաղթական ընտանիքներ:

Թուրքերը իրենց տիրապետության սահմաններում թուրքացրել են տեղանունները՝ անկախ բնակավայրի էթնիկական կազմից: Ձիթհանքովը մինչև 18-րդ դարի վերջը անվանվել է Բազիրիսան: 1884թվականին գյուղում հիմնադրվել է ծխական դպրոց, 19-րդ դարասկզբին կառուցվել և գործել են սրբատաշ քարից կառուցված կաթոլիկ և առաքելական եկեղեցիները, որոնք մինչև օրս պահպանվել են:

1915-1920-ական թվականների թուրք հրոսակների արշավանքների հետևանքով Արևելյան Հայաստանի գյուղերի ու քաղաքների մեծ մասը կողոպտվել ու ավերվել են: 1918 թվականին նշված հրոսակախմբերը մեծ ոճրագործություններ են իրականացրել Կարսում, Շիրակում, Լոռի-Փամբակում և Հայաստանի այլ շրջաններում:

Այդ ողբերգական, արյունալի էջերից անմասն չի մնացել նաև Ձիթհանքով գյուղը: Գյուղը մեծ սիրով ապաստան է տվել թուրքական յաթաղանից փրկված ավելի քան 300 արևմտահայ գաղթական ընտանիքների: 1918թ.-ի մայիսի վարջին Շիրակի գավառի ավելի քան 20 գյուղերի և Արևմտյան Հայաստանից փախած ու այդ գյուղերում ապաստան գտած հազարավոր հայ տղամարդկանց հավաքում են Ձիթհանքով գյուղում և նրա բնակիչների հետ միասին անողորմաբար սրի քաշում: Թուրք փաշաների վայրագությունը հասնում է այն աստիճանի, որ մասսայական գնդակահարությունների ժամանակ «խնայելով» փամփուշտները կենդանի մնացած վիրավորներին լցնում են գյուղում եղած չորս մարագները և դաժանորեն այրել: Այդ տեղում ներկայումս կանգնեցված է հուշարձան խաչքար:

Ըստ հայտնաբերված հնագիտական հուշարձանների տեղագրության՝ տեղանքը բնակեցված է եղել դեռևս վաղ բրոնզե դարում:

Բնակավայրի տարածքում պահպանվել են պատմամշակութային տասնյակ արժեքներ:

Բնակավայրի հիմնադրումից ի վեր բնակչության հիմնական զբաղմունքը եղել և մնում է հողագործությունն ու անասնապահությունը: Առանձին տնտեսություններ զբաղվում են թռչնաբուծությամբ, մեղվապահությամբ և բանջարաբուստանային կուլտուրաների մշակությամբ: 1850-ական թվականներին գյուղում կառուցվում է ձիթհանք, որտեղեց հանված կտավատի ձեթը մեծ համբավ ու ճանաչում է ունեցել տարածաշրջանում: Այդ ճանաչումն է պատճառ հանդիսացել բնակավայրի «Ձիթհանքով» վերանվանման համար:

Բնակավայրն իր զարգացումն հիմնականում ապրել է 1930-ական թվականներից հետո: Գյուղում կառուցվել է միջնակարգ դպրոց, ակումբ, մանկապարտեզ, գրադարան, հիվանդանոց-ծննդատուն, կենցաղի տուն, փոստի բաժանմունք, առևտրի և սպասարկման տարբեր օբյեկտներ: Կայուն

տնտեսական աճ է ունեցել Ձիթհանքովի կոլեկտիվ տնտեսությունը: Տնտեսությունը աչքի է ընկել անջրդի պայմաններում բարձր բերքատվությամբ և որակի ցորենի արտադրությամբ:

Համայնքը բոլոր ժամանակներում մեծ կարևորություն է տվել սերունդների կրթության և դաստիարակության հարցերին: Համայնքը գիտության, մշակույթի և արվեստի ոլորտներում տվել է երկու տասնյակից ավել նշանավոր մարդիկ:

1887թվականից Ձիթհանքովը գտնվել է Ալեքսանդրապոլի գավառի կազմում: 1921թ. բնակավայրը ընդգրկվել է Խորհրդային Հայաստանի կազմում և մինչև 1950 թվականը ընդգրկված է եղել Թալինի շրջանի կազմում: 1950-1996 թվականներին ընդգրկված է եղել Անիի շրջանի կազմում: 1996 թվականին Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային նոր բաժանումից հետո Ձիթհանքովը, որպես վարչական առանձին միավոր՝ ինքնուրույն համայնք, ընդգրկված է Հայաստանի Հանրապետության Շիրակի մարզի կազմում:

Ձիթհանքով համայնքը ակտիվ մասնակցություն է ունեցել Հայրենական Մեծ պատերազմին և Արցախյան ազատամարտին:

Ձիթհանքովի գյուղական համայնքը տեղաբաշխված է Արագած լեռան արևմտյան ստորոտում, Շիրակի դաշտի հարավ-արևմտյան և Թալինի սարավանդակի հյուսիսային մասում:

Հյուսիսից սահմանակից է ՀՀ Շիրակի մարզի Քարաբեդի, արևելքից՝ Լանջիկի, արևմուտքից Բագրավանի և Սարակապի, հարավից ՀՀ Արագածոտնի մարզի Մաստարայի և Զարինջայի համայնքների վարչական տարածքներին:

Տարածքը ծովի մակերևույթից գտնվում է 1750 մ. բարձրության վրա և ընդգրկված է հանրապետության լեռնային բնակավայրերի ցանկում:

Բնակավայրին առանձնահատուկ են ցուրտ, ձյունառատ ձմեռները և զով ամառային եղանակները: Օդի տարեկան միջին ջերմաստիճանը կազմում է 10 - 12 աստիճան: Տարեկան միջին տեղումները կազմում են 350-500մմ, որոնք առանձնահատուկ են ապրիլ-հունիս և հոկտեմբեր-նոյեմբեր ամիսներին:

Բնակավայրի վարչատարածքը մշտապես վտանգված է կարկտահարությամբ և տևական երաշտով: Տարածքը գտնվում է ուժեղ սեյսմիկ գոտում: Հիշարժան են 1926 և 1988թթ. աղետալի երկրաշարժերը:

Համայնքի վարչական տարածքը զբաղեցնում է 2577.1 հա., որից 2393.6 հա գյուղատնտեսական նշանակության հողերն են, հանքավայրերի հողերը կազմում են 9.6 հա, արդյունաբերական, արտադրական նշանակության հողերը 18.3հա, պատմամշակութային հողերը՝ 34.7 հա, իսկ մնացածը՝ ճանապարհների, կոմունալ ենթակառուցվածքների, ընդհանուր օգտագործման, ջրային և այլ նշանակության հողերն են:

Համայնքի կառուցապատված տարածքը զբաղեցնում է 85.6հա.:

Բնակավայրը գտնվում է նախկին շրջկենտրոնից 12 կմ., մարզկենտրոնից 40կմ. և մայրաքաղաքից՝ 105 կմ. հեռավորության վրա: Բնակավայրից 5կմ հեռավորությամբ է անցնում Գյումրի-Երևան միջպետական նշանակության ճանապարհը: Բնակավայրը երկաթուղային կայարանից գտնվում է 12կմ հեռավորության վրա:

Տարածքում գերակշռում են լեռնատափաստանային սևահողերը:

Հարուստ է տուֆ քարով, շինարարական ավազով ու կավով:

ՀՀ Շիրակի մարզ, գ. Ձիթհանքով

Ինդեքս՝ 2908